



**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBIH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 500, Fax: 716 400, www. vrifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, vrifbih@vrifbih.ba

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

OPĆINE SANSKI MOST

ZA 2008.GODINU

Broj:-45/09

Sarajevo, juni 2009. godine

**MENADŽMENTU
OPĆINE SANSKI MOST****NEZAVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE****Osnova za reviziju**

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja općine **Sanski Most** za 2008. godinu (bilansa stanja na dan 31.12.2008. godine i odgovarajućeg računa prihoda i rashoda, izvještaja o izvršenju Budžeta za godinu koja završava na taj dan) te reviziju usklađenosti poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima i pregleda značajnih računovodstvenih politika i drugih napomena uz finansijske izvještaje.

Odgovornost menadžmenta

Načelnik općine je odgovoran za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa posebnim propisima u Federaciji o računovodstvu i finansijskom izvještavanju u javnom sektoru. Ova odgovornost obuhvata: osmišljavanje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja koja ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale uslijed korupcije i prevare, odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u danim okolnostima. Načelnik je također odgovoran za usklađenost poslovanja općine sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima na osnovu revizije. Reviziju smo izvršili u skladu Zakonom o reviziji institucija u FBiH ("Sl. novine FBiH", broj 22/06), INTOSAI revizijskim standardima i Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu da radimo u skladu sa etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, te da je poslovanje usklađeno sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Revizija uključuje provođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o usklađenosti poslovanja i o iznosima i objelodanjivanjima danim u finansijskim izvještajima. Izbor postupka je zasnovan na revizorskom prosuđivanju, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja revizorskih postupaka koji su odgovarajući u danim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efektivnosti internih kontrola. Revizija također uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opće prezentacije finansijskih izvještaja.

Ured za reviziju institucija u F BiH prvi put vrši reviziju općine Sanski Most i ne iskazujemo mišljenje na početna stanja na dan 01.01.2008.godine.

Smatramo da su pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da osiguravaju osnovu za naše revizorsko mišljenje.

Kvalifikacija:

- 1. Kod planiranja budžeta Općina se nije pridržavala Zakona o budžetima u dijelu planiranja potpora i rashoda po kategorijama, potkategorijama i stavkama iz računskog plana (tačka 3.2. Izvještaja).*
- 2. Za potraživanja iz ranijeg perioda iskazana u iznosu od 798.118 KM nisu poduzimane zakonske mjere za naplatu tako da ne možemo potvrditi iskazano stanje istih (tačka 3.6. Izvještaja).*
- 3. Za obaveze u iznosu 2.240.733 KM, koje se odnose na raniji period nije izvršena analiza, niti je za iste napravljen prijedlog o njihovom rješavanju zbog čega iste ne možemo potvrditi (tačka 3.7. Izvještaja).*

4. *Ne možemo potvrditi iskazano stanje imovine, jer kapitalna ulaganja u infrastrukturne objekte nisu evidentirana kao povećanje imovine, već kao trošak, niti je u skladu sa propisima izvršeno usklađivanje sredstava i izvora sredstava (tačka 3.8. Izvještaja).*

Mišljenje

Po našem mišljenju finansijski izvještaji, osim navedenog u prethodnom pasusu, po svim bitnim pitanjima, prikazuju stanje imovine i obaveza na dan 31.12.2008.godine, rezultat poslovanja i izvršenja Budžeta općine Sanski Most, za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH.

Finansijsko poslovanje općine Sanski Most tokom 2008.godine, zbog napomena navedenih u tačkama 1., 2., 3., i 4. prethodnog pasusa, nije bilo u svim materijalno značajnim aspektima usklađeno sa važećom zakonskom regulativom.

Sarajevo, 12.06.2009. godine

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl. Oec

Generalni revizor

Dr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.



SADRŽAJ

1.	UVOD	1
2.	PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE	1
2.1	Rezime.....	1
3.	NALAZI I PREPORUKE	2
3.1	Sistem internih kontrola.....	2
3.2	Budžet za 2008. godinu.....	3
3.3	Prihodi.....	4
3.3.1	Porezni prihodi.....	4
3.3.2	Neporezni prihodi.....	4
3.3.3	Tekuće potpore (grantovi).....	4
3.3.4	Kapitalni primici.....	4
3.4	Tekući rashodi.....	5
3.4.1	Bruto plaće i naknade.....	5
3.4.2	Naknade troškova zaposlenih.....	5
3.4.3	Izdaci za materijal i usluge.....	5
3.4.4	Tekući grantovi.....	5
3.5	Kapitalni grantovi.....	6
3.6	Potraživanja.....	6
3.7	Obaveze i razgraničenja.....	7
3.8	Stalna sredstva.....	7
3.9	Javne nabavke.....	8
4.	KOMENTAR	8
	PRILOG BR. 1	1
	Konsolidirani izvještaj Izvršenja budžeta općine Sanski Most na dan 31.12.2008. godine.....	1

IZVJEŠTAJ
O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
OPĆINE SANSKI MOST
za 2008. godinu

1. UVOD

Općina Sanski Most je jedinica lokalne samouprave, uspostavljena zakonom, sa nadležnostima u skladu sa članom VI Ustava F BiH, Ustavom USK kantona i kantonalnim zakonodavstvom, te članom 13. Zakona o principima lokalne samouprave u F BiH.

Općinsko vijeće je na 42. sjednici održanoj 03.04.2008. godine, donijelo Statut općine Sanski Most objavljen u "Službenom glasniku općine Sanski Most" broj: 04/08. U skladu sa navedenim formirani su organi općine Sanski Most. Organ odlučivanja Općine je Općinsko vijeće, a izvršni organ jedinice lokalne samouprave je općinski načelnik. Općinsko vijeće ima 31 vijećnika, koji su kao i načelnik izabrani u skladu sa važećim propisima na period od 4 godine. Nadležnosti Općinskog vijeća i načelnika su propisane Zakonom o principima lokalne samouprave u F BiH i Statutom Općine.

Unutrašnja organizacija i način rada općinskih službi, utvrđeni su Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji općinskih odjela i službi za upravu. Općinske službe su:

- Služba za privredno-komunalne djelatnosti i ekologiju
- Služba za prostorno uređenje, građenje i stambene poslove
- Služba za geodetske, imovinsko-pravne poslove
- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, izbjegle i raseljene osobe
- Služba za finansije, računovodstvo, stručne i zajedničke poslove
- Služba civilne zaštite

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji općinskih odjela i službi za upravu uređuje se njihov djelokrug rada, način rukovođenja, broj službenika odnosno namještenika i uvjeti za obavljanje tih poslova.

U Općini je formirano 18 mjesnih zajednica. Na dan 31.12.2008. godine u općini Sanski Most bilo je zaposleno 127 uposlenih. Sjedište općine Sanski Most nalazi se u ulici Banjalučka br. 3 u Sanskom Mostu.

2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE

Predmet revizije su finansijski izvještaji općine Sanski Most za 2008.godinu i usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Cilj revizije finansijskih izvještaja je omogućiti revizoru izražavanje mišljenja o finansijskim izvještajima koji su predmet revizije, tj. da li finansijski izvještaji, u materijalno značajnom smislu, objektivno i istinito prikazuju finansijsko i materijalno stanje općine Sanski Most na dan 31.12.2008.godine, izvršenje Budžeta za godinu koja se završava na taj dan, da li je poslovanje usklađeno sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima, da li je trošenje javnih sredstava namjensko, te da li su finansijski izvještaji sačinjeni u skladu sa posebnim propisima o računovodstvu i finansijskom izvještavanju u javnom sektoru.

Revizija je obavljena u skladu sa internim planskim dokumentima revizije, u aprilu 2008.godine.

Obzirom da se revizija obavlja prvi put ispitivanjem na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

2.1 Rezime

Izvršenom revizijom poslovanja općine Sanski Most za 2008.godinu konstatirani su određen propusti i nepravilnosti, a u cilju otklanjanja istih date su sljedeće preporuke:

Donijeti Pravilnik o internoj kontroli u skladu sa članom 62. Zakona o budžetima u F BiH („Službene novine F BiH“ broj: 19/06) i sve pisane procedure u skladu sa Smjernicama za uspostavu i jačanje sistema internih kontrola („Službene novine F BiH“ broj: 19/05) i osigurati dosljednu primjenu istih.

Kod planiranja i realizacije Budžeta obezbijediti dosljedno provođenje odredbi Zakona o budžetima u F BiH u dijelu planiranja rashoda po kategorijama, podkategorijama i stavkama iz računskog plana u cilju pravilnog praćenja izvršenja za određene namjene.

Da se tekuće i kapitalne potpore (grantovi) planiraju i evidentiraju u skladu sa Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u F BiH, u cilju istinitog i fer iskazivanja na pojedinim pozicijama, kako bi se osiguralo praćenje za određene namjene.

Donijeti Pravilnike za korištenju službenih automobila i reprezentacije dosljedno ih primjenjivati i uspostaviti kontrolu nad istim.

U cilju pravilnog knjigovodstvenog evidentiranja tekućih i kapitalnih grantova dosljedno primjenjivati Pravilnik o knjigovodstvu budžeta u F BiH.

U računovodstvenim politikama jasno definisati šta se podrazumijeva pod tekućim, a šta pod kapitalnim grantovima.

Kod pripreme budžeta jasno definisati sredstva koja se planiraju za tekuće grantove kako po pojedinačnim pozicijama tako i u ukupnom iznosu, kako bi se izvršenje moglo pratiti za tu namjenu i do visine odobrene budžetom.

Izvršiti uvid i analizu u ukupna potraživanja na nivou Općine i po istim poduzeti potrebne mjere u cilju naplate. Prilikom popisa potraživanja, koja se obavlja na kraju godine, popisna komisija treba da da prijedlog o otpisu sumnjivog i spornog potraživanja uz obrazloženje. Prilikom podnošenja zahtjeva za davanje saglasnosti za otpis potraživanja Općinskom vijeću potrebno je dostaviti odgovarajuću dokumentaciju kojom se potvrđuje da su poduzete sve zakonom predviđene mjere naplate kao i prijedlog odluke komisije o otpisu potraživanja.

U cilju tačnog i fer iskazivanja ukupnih obaveza, preporučujemo da se izvrši analiza iskazanih obaveza u glavnoj knjizi, a koje se odnose na prethodni period, za iste napravi prijedlog o njihovom rješavanju, kako bi bile iskazane istinito i fer.

U cilju tačnog i objektivnog iskazivanja imovine Općine, odgovornim u Općini preporučujemo da na osnovu vjerodostojne dokumentacije kojom dokazuje vlasništvo (pravo raspolaganja) svu svoju imovinu identifikuje, popiše, računovodstveno iskaže, izvrši procjenu i fer vrijednost.

3. NALAZI I PREPORUKE

3.1 Sistem internih kontrola¹

Izvršena je procjena sistema internih kontrola kao procesa, koji je utemeljen i vođen od strane menadžmenta, a u cilju osiguranja razumnog uvjerenja vezano za efikasnost i uspješnost poslovanja, pouzdanost finansijskog izvještavanja, usklađenosti sa postojećim zakonima i propisima i zaštite imovine od neovlaštenog prisvajanja, korištenja ili otuđenja.

Odgovornost uspostave internih kontrola je na menadžmentu Općine. Polazni osnov za isti je uspostava povoljnog kontrolnog okruženja, koje se odnosi na donošenje potrebnih akata u skladu sa važećim zakonskim propisima (Statut i Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji). Odgovornosti i ovlaštenja uposlenih općine Sanski Most su utvrđeni Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji, koji čini

¹ Interne kontrole podrazumijevaju organizaciju, politike i procedure koje budžetski korisnici uvode da bi se osiguralo izvršavanje poslova koji su im zakonom i drugim propisima dati u nadležnost, da su resursi korišteni u skladu sa postavljenim ciljevima, da su programi i planovi za izvršavanje poslova zaštićeni od prevara, gubitaka i lošeg upravljanja, da su na raspolaganju pouzdane i blagovremene informacije koje se koriste pri izvještavanju, podršci i donošenju odluka. Isto tako putem interne kontrole omogućava se i otkrivanje greške ili prevare (Službene novine FBiH broj 19/2005)

temeljni polazni akt za uspostavu kvalitetnog sistema internih kontrola. Navedenim aktom sistematizirano je 127 izvršilaca, a na dan 31.12.2008.godine općina Sanski Most je upošljavala 127 uposlenika. Isto tako ovim aktom definisana su radna mjesta svih uposlenih u Općini sa utvrđenim opisom poslova, radnih zadataka, nadležnosti i datih ovlaštenja.

Općina nije donijela sva akta u skladu sa Smjericama za uspostavu i jačanje sistema internih kontrola niti je donesen Pravilnik o internoj kontroli. Obzirom da nije donesen Pravilnik o internoj kontroli nisu definisani postupci procjene rizika, odnosno opći pregled podložnosti određene funkcije ili aktivnosti na greške, nepravilnosti, neovlaštenu upotrebu ili neodgovarajuće rezultate programa. Provedenom revizijom utvrdili smo da se obrada, klasifikacija i evidentiranje poslovnih promjena vrši u dvije glavne knjige i to za Budžet Općine i Organ uprave Općine. Napravljeni su finansijski izvještaji posebno za budžet posebno za organ uprave, a zbrajanjem podataka iz ova dva finansijska izvještaja sačinjen je konsolidirani finansijski izvještaj. Općina je usvojila interni akt kojim se definišu računovodstvene politike, u kojim nije jasno definisano šta se evidentira u jednoj, a šta u drugoj glavnoj knjizi. Obzirom da Općina ima status pravnog lica u skladu sa Zakonom o principima lokalne samouprave, smatramo da bi trebala voditi jednu glavnu knjigu, jer na ovakav način ne obezbjeđuje sačinjavanje finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardom 1. Prezentacija finansijskih izvještaja. Isto tako općina Sanski Most se nije pridržavala Zakona o budžetima u F BiH u dijelu planiranja tekućih i kapitalnih grantova (tačka 3.2. Izvještaja), nisu doneseni svi interni akti u skladu sa Smjericama za uspostavu i jačanje sistema internih kontrola (tačka 3.1. Izvještaja), nije riješen status potraživanja i obaveza iz prethodnog perioda koji je iskazan u glavnoj knjizi (tačka 3.6. i 3.7. Izvještaja), nije izvršeno usklađivanje sredstava i izvora sredstava, kao i povećanje imovine za ulaganja u kapitalne infrastrukturne objekte (tačka 3.8. Izvještaja).

Na osnovu navedenog možemo zaključiti da sistem internih kontrola nije adekvatno uspostavljen i treba ga pravilno uspostaviti, pratiti i prilagođavati.

Donijeti Pravilnik o internoj kontroli u skladu sa članom 62. Zakona o budžetima u F BiH („Službene novine F BiH“ broj: 19/06) i sve pisane procedure u skladu sa Smjericama za uspostavu i jačanje sistema internih kontrola („Službene novine F BiH“ broj: 19/05) i osigurati dosljednu primjenu istih.

3.2 Budžet za 2008. godinu

U skladu sa Zakonom o budžetima u F BiH Općinsko vijeće na prijedlog općinskog Načelnika je donijelo Budžet za 2008.godinu dana 28.12.2007.godine. Budžetom su planirani uravnoteženi prihodi i rashodi u iznosu od 12.027.000 KM. Budžetom je planiran višak prihoda nad rashodima iz prethodne godine u iznosu od 914.000 KM. Na prijedlog općinskog Načelnika, Općinsko vijeće je donijelo i dva rebalansa u 2008.godini. Osnovni razlog za prvu izmjenu budžeta su bila u očekivanim uvećanim potporama od kantona. Međutim, navedena očekivanja se nisu ispunila pa je budžet ponovo rebalansiran, tako da su prihodi i rashodi uravnoteženi u iznosu od 12.703.807 KM. Rebalansom je planiran višak prihoda nad rashodima iz prethodne godine u iznosu od 632.358 KM. Donesen je Dokument okvirnog budžeta (DOB 2008-2010).

U finansijskim izvještajima ukupni prihodi i primici za 2008.godinu su iznosili 11.629.034 KM, a rashodi i izdaci 12.190.431 KM, tako da je ostvaren višak rashoda nad приходima u iznosu od 561.397 KM, koji je pokriven iz viška prihoda nad rashodima iz prethodne godine. Finansijski izvještaji su u propisanom roku dostavljani nadležnim institucijama. Izvještaj o izvršenju Budžeta za 2008.godinu dostavljen je Općinskom vijeću na razmatranje i donošenje i isto ga je usvojilo u propisanom roku. Kod pripreme budžeta nije u potpunosti poštivana odredba Zakona o budžetima u dijelu planiranja po kategorijama, potkategorijama i stavkama iz klasifikacije računskog plana. Tako je u budžetu za 2008.godinu na poziciji tekućih transfera iskazana sredstva za JU Fond za komunalne poslove zbirno u jednom iznosu i nije izvršeno analitičko rašlanjivanje u skladu sa propisanom klasifikacijom. JU Fond za komunalne poslove je dostavila finansijski plan Općini iz kojeg se nismo mogli uvjeriti da su sredstva koja su planirana budžetom za ove namjene identična onim koje je iskazao JU Fond za komunalne poslove u svom planu. Zbog pogrešne klasifikacije na poziciji tekućih grantova planirani su i kapitalni grantovi.

Kod planiranja i realizacije Budžeta obezbijediti dosljedno provođenje odredbi Zakona o budžetima u F BiH u dijelu planiranja rashoda po kategorijama, podkategorijama i stavkama iz računskog plana u cilju pravilnog praćenja izvršenja za određene namjene.

3.3 Prihodi

Ukupni prihodi i primici su ostvareni u iznosu od 11.629.034 KM, što je manje u odnosu na Budžet za 2008.godinu koji je iznosio 12.071.449 KM za 442.415 KM i predstavlja ostvarenje 96,34%.

3.3.1 Porezni prihodi

Ukupni ostvareni porezni prihodi iznosili su 5.953.158 KM i usaglašeni su sa iznosom poreznih prihoda koje je Ministarstvo finansija USK rasporedilo Općini za period 04.01.2008.godine do 31.12.2008.godine. U odnosu na planirane prihode ovi prihodi više su ostvareni za 75.558 KM ili 1,29%.

3.3.2 Neporezni prihodi

Neporezni prihodi su ostvareni u ukupnom iznosu od 3.117.461 KM, što je više u odnosu na plan za 11.861 KM. Sastoje se od:

- Prihodi od poduzetničkih aktivnosti i imovine i prihodi od pozitivnih kursnih razlika ostvareni su u iznosu od 1.088.245 KM, a sastoje se od prihoda od nefinansijskih javnih preduzeća i finansijskih javnih institucija u iznosu od 938.959 KM (najveći se odnose na prihode od rente u iznosu od 696.080 KM za koju osnovnu cijenu rente po zonama odluke donosi Općinsko vijeće a izrađuje služba za stambeno komunalne poslove i urbanizam, izdavanje pod zakup poslovnih prostorija 144.684 KM na osnovu sklopljenih ugovora, prihodi od koncesija 33.165 KM na osnovu ugovora koje je sklopio kanton USK, prihodi od prodaje poslovnog prostora 65.030 KM po osnovu ugovora i ostalih prihoda od imovine u iznosu od 143.809 KM.
- Prihodi od naknada i taksi i pružanja javnih usluga u iznosu od 2.022.590 KM (administrativne takse 504.099 KM po odlukama Općinskog vijeća, prihodi od komunalnih taksi 950.450 KM po osnovu odluka Općinskog vijeća za istaknutu firmu, ostale budžetske naknade 439.271 KM (opštinske naknade, naknade za izgradnju skloništa, ostale opštinske naknade sve na osnovu odluka Općinskog vijeća i rješenja nadležne službe), posebne naknade i takse 128.770 KM (naknade za upotrebu cesta za vozila pravnih lica i građana po osnovu Federalnih propisa).

3.3.3 Tekuće potpore (grantovi)

Tekuće potpore (grantovi) ostvareni su u iznosu od 1.984.416 KM (federacija 331.177 KM, kanton USK 1.653.239 KM). U odnosu na planirana sredstva u iznosu od 2.608.249 KM tekuće potpore su ostvarene manje za 623.833 KM, što predstavlja ostvarenje 76,08%. Uvidom u dokumentaciju utvrdili smo da su Općini odobrena sredstva na osnovu podnesenih aplikacija za kapitalne infrastrukturne objekte u Općini. Zbog navedenog smatramo da je Općina iste trebala planirati i evidentirati na poziciji kapitalnih potpora od ostalih nivoa vlasti.

Da se tekuće i kapitalne potpore (grantovi) planiraju i evidentiraju u skladu sa Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u F BiH, u cilju istinitog i fer iskazivanja na pojedinim pozicijama, kako bi se osiguralo praćenje za određene namjene.

3.3.4 Kapitalni primici

Kapitalni primici su planirani u iznosu od 480.000 KM, a ostvareni u iznosu od 573.749 KM, što je više za 93.749 KM ili 19,53%. Ostvareni su dodjelom neizgrađenog građevinskog zemljišta, a na osnovu provedenog javnog konkursa i Rješenja Općinskog vijeća.

3.4 Tekući rashodi

Ukupni tekući rashodi u 2008. godini iznosili su 10.752.980 KM što je u odnosu na Budžetom planirana sredstva u iznosu od 11.054.673 KM manje za 301.693 KM i predstavlja ostvarenje 97,27%. U okviru tekućih rashoda bruto plaće, naknade i doprinosi poslodavca iznosili su 3.011.878 KM, izdaci za materijal i usluge 617.559 KM, tekući grantovi 6.646.602 KM i izdaci za kamate i ostale naknade 476.941 KM (kamate po dva kredita i vansudskim nagodbama).

3.4.1 Bruto plaće i naknade

Bruto plaće i naknade iznose 1.856.750 KM, što je u odnosu na planirana sredstva u iznosu od 1.865.000 KM manje za 8.250 KM, što predstavlja ostvarenje 99,56%. Provedenom revizijom smo utvrdili slijedeće. Obračun i isplata plaća vršena je na osnovu Pravilnika o plaćama i naknadama plaća državnih službenika i namještenika u jedinstvenom općinskom organu uprave i posebnih službi i drugim organima Općine i Odluke Općinskog vijeća sa utvrđenim platnim razredima i koeficijentima za plaće rukovodećih i ostalih državnih službenika i namještenika u jedinstvenom općinskom organu uprave i posebnim službama i drugim organima Općine.

Općinsko vijeće je Odlukom o načinu izvršenja budžeta za 2008. godinu odredilo osnovicu za plaću 100 KM i visinu toplog obroka. Provedenom revizijom, metodom uzorka, utvrdili smo da se osnovica nije mijenjala u 2008. godini, da su izdata rješenja svakom uposleniku, a kod obračuna i isplate plaća metodom uzorka nismo utvrdili nepravilnosti.

3.4.2 Naknade troškova zaposlenih

Naknade troškova zaposlenih planirane su u iznosu 900.024 KM, a izvršene su u iznosu od 950.994 KM, što je više u odnosu na plan za 50.970 KM ili 5,66%. Provedenom revizijom naknada troškova zaposlenih (regres za godišnji odmor, jubilarne nagrade, pomoć u slučaju smrti, naknada za skupštinske zastupnike, topli obrok) utvrdili smo da su isplate vršene u skladu sa Pravilnikom o ostvarivanju naknada i drugih materijalnih prava koja nemaju karakter plaće. Naknade za rad u komisijama su iskazane u iznosu od 397.310 KM i imenovane su od Općinskog vijeća i Načelnika odlukama istih. Provedenom revizijom smo utvrdili da su navedene komisije podnosile izvještaje o izvršenom poslu, a da je na isplaćene naknade komisijama obračunat porez.

3.4.3 Izdaci za materijal i usluge

Ukupni izdaci za materijal i usluge iskazani su u iznosu od 617.559 KM, što je u odnosu na plan od 614.010 KM više za 3.549 KM ili 0,58%. Provedenom revizijom nabavke materijala, održavanja zgrada i opreme obradili smo u poglavlju javne nabavke, a ovdje ukazujemo na izdatke za gorivo za prevoz, reprezentaciju. Općina je za nabavku goriva u 2008. godini utrošila sredstava u iznosu od 30.394 KM, za reprezentaciju 41.156 KM. Utvrdili smo da Općina nije donijela pravilnike, odnosno procedure o uvjetima i načinu korištenja službenih automobila niti je utvrdila normative potrošnje goriva niti Pravilnik o poklonima i reprezentaciji.

Donijeti Pravilnike za korištenju službenih automobila i reprezentacije dosljedno ih primjenjivati i uspostaviti kontrolu nad istim.

3.4.4 Tekući grantovi

Na poziciji tekućih grantova iskazan je ukupan iznos od 6.646.602 KM, što u odnosu na planirana sredstva u iznosu od 6.883.735 KM je manje za 237.133 KM predstavlja ostvarenje 96,56%, a odnose se na:

- Grantovi drugim nivoima vlasti u iznosu od 3.937.309 KM odnose se na grantove za 18 mjesnih zajednica općine Sanski Most za finansiranje djelatnosti mjesnih zajednica (JU Općinski fond za komunalne djelatnosti formiran 27.07.2005. godine) 3.164.901 KM, materijalni troškovi mjesnih zajednica 22.948 KM, izgradnja pumpne stanice za prepumpavanje 123.221 KM, grant mjesnim zajednicama za vodovode i nisko naponsku mrežu 397.120 KM, nepredviđeni projekti u mjesnim zajednicama 125.703 KM, sanacija gradske deponije 23.416 KM, sanacija fasade na zgradi dječijeg

vrtića 25.000 KM. Utvrdili smo da su na grantovima drugim nivoima vlasti sadržana nepovratna sredstva za kapitalna ulaganja. Isto tako sredstva koja su doznačena JU Općinskom fondu za komunalne djelatnosti planirana su u jednom iznosu bez navođenja pojedinačnih stavki za šta će se sredstva utrošiti, a iz Odluke o osnivanju istog je vidljivo da je isti osnovan u cilju ostvarivanja potreba iz oblasti komunalne djelatnosti i infrastrukture.

- Grantovi pojedincima u iznosu od 319.994 KM. Odnose se na: isplate stipendija 62.900 KM, ostali grantovi pojedincima i udruženjima 60.430 KM, sredstva za obnovu i razvoj 16.130 KM, podsticaj privrede na Općini i stimulacija za privredu 21.500 KM, sredstva za povratak 55.690 KM (prevoz vode za povratnike), podsticaj poljoprivredne proizvodnje (oplodnja i vakcinacija 159.938 KM).
- Grantovi neprofitnim organizacijama u iznosu 2.389.299 KM. Odnose se na: tekuću rezervu 84.794 KM, javne ustanove i preduzeća 1.349.591 KM (Centar za socijalni rad, Narodna biblioteka, Sportska dvorana itd.), javne organizacije 1.003.345 KM (Udruženje logoraša, Udruženje veterana i demobilisanih boraca, Sportski savez itd.).

Za realizaciju ovih sredstava korisnici istih su podnosili izještaje o utrošku sredstava, a realizacija je vršena u skladu sa kriterijima, programima i donešenim Budžetom.

U cilju pravilnog knjigovodstvenog evidentiranja tekućih i kapitalnih grantova dosljedno primjenjivati Pravilnik o knjigovodstvu budžeta u F BiH.

U računovodstvenim politikama jasno definisati šta se podrazumijeva pod tekućim, a šta pod kapitalnim grantovima.

Kod pripreme budžeta jasno definisati sredstva koja se planiraju za tekuće grantove kako po pojedinačnim pozicijama tako i u ukupnom iznosu, kako bi se izvršenje moglo pratiti za tu namjenu i do visine odobrene budžetom.

3.5 Kapitalni grantovi

Ukupno realizirana sredstva na poziciji kapitalnih grantova iznose 957.782 KM, što je u odnosu na plan u iznosu od 1.130.901 KM manje za 173.119 KM i predstavlja ostvarenje 84,69%. Odnose se na: Izgradnja spomen obilježja 102.989 KM, rekonstrukcija sportske dvorane 101.427 KM, pomoć projektima RVI i demobilisanih boraca 111.440 KM, uređenje sportsko rekreacionog centra 157.673 KM, izgradnja lokalnog kanalizacionog sistema 242.824 KM, sredstva za bolnicu i zdravstvene ustanove 239.870 KM. Zbog pogrešne klasifikacije kapitalnih grantova u okviru pozicije tekućih grantova, kapitalni grantovi su manje iskazani i ne predstavljaju istinit i fer prikaz u finansijskim izvještajima.

3.6 Potraživanja

Na poziciji potraživanja iskazani su kratkoročna potraživanja u iznosu od 1.307.916 KM, kratkoročni plasmani 853.567 KM i kratkoročna razgraničenja 156.901 KM.

Kratkoročna potraživanja iznose 1.307.916 KM i najveći iznosi se odnose na:

- Isporučene usluge i robe 128.446 KM.
- Akontacija za službeni put 118.623 KM (najveći dio se odnosi na period 1995. i 1996. godina).
- Potraživanja za prodato zemljište 394.621 KM.
- Potraživanja od kupaca poslovnih prostora i stanova 236.336 KM (odnosi se na period 1995. i 1996. godina).

Kratkoročni plasmani iznose 853.567 KM i najveći iznosi se odnose na:

- Krediti dati pravnim licima 286.258 KM (najveći dio se odnosi na period 1995. i 1996. godina), isti se ne vraćaju.
- Sumnjiva i sporna potraživanja 553.751 KM (utuženja za zakupninu poslovnih prostora, terasa) i radi se o potraživanjima po kojima su poduzete odgovarajuće mjere u propisanim rokovima.

Kratkoročna razgraničenja iznose 156.901 KM i odnose se na potraživanja za korištenje zemljišta iz 1998. i 1999. godine.

Nakon obavljene revizije utvrdili smo slijedeće. Odgovorni u Općini su u tekućem periodu poduzimali mjere naplate potraživanja utuživanjem (sumnjiva i sporna potraživanja 553.751 KM). Sačinjen je Izvještaj o radu općinskog pravobranilaštva za 2008.godinu u skladu sa članom 72. Zakona o pravobranilaštvu. Komisija za popis je izvršila popis svih potraživanja. Međutim, a kako se vidi iz strukture potraživanja Općina ima značajna potraživanja iz prethodnog perioda, koja pokazuju da u prethodnom periodu nije praćena dospelost svakog potraživanja i na vrijeme poduzimane sve zakonom propisane radnje za naplatu istih. Komisija je navedena potraživanja u prethodnim periodima samo konstatirala i nikada se nije odredila po istim niti je dala bilo kakav prijedlog, kako bi se riješio njihov status.

Isvršiti uvid i analizu u ukupna potraživanja na nivou Općine i po istim poduzeti potrebne mjere u cilju naplate. Prilikom popisa potraživanja, koja se obavlja na kraju godine, popisna komisija treba da da prijedlog o otpisu sumnjivog i spornog potraživanja uz obrazloženje. Prilikom podnošenja zahtjeva za davanje saglasnosti za otpis potraživanja Općinskom vijeću potrebno je dostaviti odgovarajuću dokumentaciju kojom se potvrđuje da su poduzete sve zakonom predviđene mjere naplate kao i prijedlog odluke komisije o otpisu potraživanja.

3.7 Obaveze i razgraničenja

Na poziciji kratkoročnih obaveza i razgraničenja iskazan je ukupan iznos 2.504.193 KM. Navedene kratkoročne obaveze i razgraničenja se odnose na:

- Kratkoročne tekuće obaveze 1.051.524 KM iz 1995. i 1996 (799.341 KM odnosi se na dug prema dobavljačima, obaveze po dobivenim kreditima od pravnih lica 201.256 KM, obaveze prema fizičkim licima za kupljenu zemlju 48.374 KM).
- Kratkoročni krediti i zajmovi 23.388 KM (kamate po kreditima iz 1995 i 1996).
- Obaveze prema djelatnicima 238.639 KM (plaća, topli obrok i doprinosi za decembar 2008.godine)
- Finansijski i obračunski odnosi sa drugim finansijskim jedinicama 24.821 KM (vatrogasna služba plaće i doprinosi).
- Kratkoročna razgraničenja 1.165.821 KM (odnose se na ugovore po stanovima iz 1995 i 1996, a radi se o stanovima koji su uoči rata bili pred useljenjem i vlasništvo su raznih privrednih subjekata, a Općina je preuzela upravljanje nad njima jer su se privredni subjekti ugasili kako bi ih zaštitila od devastiranja).

U okviru obaveza iskazane su značajne obaveze iz prethodnog perioda, koje mogu imati uticaja na finansijske izvještaje. Komisija za popis redovno vrši popis obaveza, kako tekućih, tako i onih iz prethodnog perioda (nikada nije dala prijedlog za rješavanje obaveza iz prethodnog perioda iznos od 2.240.733 KM). Po izjavama odgovornih osoba radi se o obavezama iz prethodnog perioda po kojima do sada nije bilo potraživanja od strane fizičkih i pravnih lica (zastarile, ne postoje fizička i pravna lica, nedostaje dokumentacija itd.).

U cilju tačnog i fer iskazivanja ukupnih obaveza, preporučujemo da se izvrši analiza iskazanih obaveza u glavnoj knjizi, a koje se odnose na prethodni period, za iste napravi prijedlog o njihovom rješavanju, kako bi bile iskazane istinito i fer.

3.8 Stalna sredstva

Na dan 31.12.2008.godine ukupna iskazana nabavna vrijednost stalnih sredstava iskazana je u iznosu od 62.523.728 KM, ispravka vrijednosti u iznosu od 928.886 KM, tako da je sadašnja vrijednost stalnih sredstava 61.594.842 KM. Ukupna nabavka stalnih sredstava u 2008.godini iznosila je 479.669 KM i odnosi se na: nabavku šuma, zemljišta i višegodišnjih zasada u iznosu od 37.233 KM, nabavku opreme 236.306 KM, rekonstrukciju i investiciono održavanje 206.130 KM.

Obračunata je amortizacija po svakom stalnom sredstvu, a iskazana je u ukupnom iznosu od 701.918 KM. Izvršen je popis stalnih sredstava, komisija za popis sačinila je popisne liste, a Centralna popisna komisija sačinila je Elaborat o izvršenom popisu iz kojeg nije vidljivo da su sredstva i izvori usklađeni. Elaborat o izvršenom popisu je usvojen, izvršena su odgovarajuća knjiženja u knjigovodstvu, a u finansijskim izvještajima sredstva i izvori se ne slažu za 691.780 KM.

Provedenom revizijom utvrdili smo da Općina nije evidentirala svu imovinu, niti je izvršila evidentiranje kapitalnih ulaganja za infrastrukturne objekte u 2008.godini kao povećanje imovine zbog čega se gubi evidencija o ukupnoj imovini i ulaganjima u imovinu. U 2008.godini nabavka stalnih sredstava iz svojih i tuđih izvora u Općini nije pravilno klasifikovana u okviru imovinskih pozicija već u okviru troškova, zbog čega u finansijskim izvještajima, sredstva i izvori sredstava nisu fer i istinito iskazani.

U cilju tačnog i objektivnog iskazivanja imovine Općine, odgovornim u Općini preporučujemo da na osnovu vjerodostojne dokumentacije kojom dokazuje vlasništvo (pravo raspolaganja) svu svoju imovinu identifikuje, popiše, računovodstveno iskaže, izvrši procjenu i fer vrijednost.

3.9 Javne nabavke

Sistemom uzorka smo izvršili uvid u javne nabavke koje su izvršene u 2008.godini. Pregledan je zanačajan uzorak izvršenih nabavki, a posebno kod kapitalnih grantova), a preuzeta je dokumentacija za vršenje nabavke putem direktnog sporazuma, konkurentskog zahtjeva i putem otvorenog postupka. Komisija za nabavke je sačinila izvještaj o radu za period 01.01.2008.godine do 31.12.2008.godine. Isto tako je izvršen uvid i u uplate po sklopljenim ugovorima radi utvrđivanja da li su plaćanja izvršena u skladu sa sklopljenim ugovorima i nisu utvrđena odstupanja (nepravilnosti). Uočili smo nedostatak, koji se odnosi na činjenicu da Općina nije izvještavala Agenciju za javne nabavke o odabirima ponuđača po provedenim postupcima. Tokom revizije smo utvrdili i slučaj kada se jedan od ponuđača žalio Uredu za razmatranje žalbi (Postupak nabavki bankarskih usluga redovnog platnog prometa) i ta žalba je odbijena kao nedopuštena.

4. KOMENTAR

U ostavljenom roku, Općina Sanski Most dopisom broj: 09-14-63/09 od 31.07.2009.godine, pismeno se očitovala na Nacrt izvještaja o reviziji finansijskih izvještaja za 2008.godinu. U dostavljenom očitovanju date su primjedbe na broj sistematizovanih i broj uposlenih u općini Sanski Most, koje su prihvaćene i inkorporirane u konačan Izvještaj. Ovaj Izvještaj, predstavlja konačan Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja Općine Sanski Most za 2008.godinu.

Direktor
Sektora za finansijsku reviziju
zavoda, fondova, općina i agencija

Anica Pudar, dipl.oec.

Vođa Tima
Fuad Velić, viši revizor, dipl.ecc.

Član Tima
Sabina Avdić, revizor, dipl.ecc.

Prilog br. 1.
Konsolidirani izvještaj Izvršenja budžeta općine Sanski Most na dan 31.12.2008. godine

u KM

R.br.	Pozicija	Plan 2008	Povećanje/smanjenje plana za 2008.g.	Rebalans 2008	Izvršenje plana za 2008. godinu	Razlika (6-5)	Indeks (6/5 x 100)
1	2	3	4	5	6	7	8
I	Prihodi i primici	11.113.000	958.449	12.071.449	11.629.034	-442.415	96,34
1.	Prihodi od poreza	5.873.000	4.600	5.877.600	5.953.158	75.558	101,29
2.	Neporezni prihodi	3.040.000	65.600	3.105.600	3.117.461	11.861	100,38
3.	Kapitalni primici	700.000	-220.000	480.000	573.749	93.749	119,53
4.	Potpore (grantovi)	1.500.000	1.103.249	2.603.249	1.984.416	-623.833	76,08
II	Tekući rashodi	11.342.000	-287.327	11.054.673	10.752.980	-301.693	97,27
5.	Plaće i naknade	3.020.000	-254.976	2.765.024	2.807.744	42.720	101,55
6.	Doprinosi poslodavca	330.000	-13.000	317.000	204.134	-112.866	64,40
7.	Putni troškovi	40.000	-5.300	34.700	33.208	-1.492	95,70
8.	Izdaci za energiju	90.000	-14.000	76.000	76.030	30	100,04
9.	Izdaci za komunalne usluge	68.000	12.000	80.000	82.373	2.373	102,97
10.	Nabavka materijala	72.000	-3.000	69.000	69.308	308	100,45
11.	Izdaci za usl. prevoza i gorivo	57.000	-19.000	38.000	36.552	-1.448	96,19
12.	Unajmljivanje imovine	4.000	1.000	5.000	5.057	57	101,14
13.	Izdaci za tekuće održavanje	44.000	-3.000	41.000	39.697	-1.303	96,82
14.	Bankarske usluge	32.000	-17.200	14.800	13.677	-1.123	92,41
15.	Ugovorene usluge	273.000	-17.490	255.510	261.657	6.147	102,41
16.	Tekući grantovi	3.695.000	3.188.735	6.883.735	6.646.602	-237.133	96,56
17.	Izdaci za kamate	567.000	-92.096	474.904	475.941	2.037	100,43
III	Kapitalni izdaci	685.000	964.134	1.649.134	1.437.451	-211.683	87,16
17.	Nabavka stalnih sredstava	685.000	-166.767	518.233	479.669	-38.564	92,56
18.	Kapitalni grantovi	0	1.130.901	1.130.901	957.782	-173.119	84,69
IV	UKUPNO RASHODI I IZDACI	12.027.000	676.807	12.703.807	12.190.431	-513.376	95,96
	DEFICIT (I – IV)	0	0	0	561.397		-
	Broj zaposlenih	127			127		